

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ № 14
ЩОДО РОЗВИТКУ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ
ШКІДНИКІВ ТА ХВОРОБ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
КУЛЬТУР У ГОСПОДАРСТВАХ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
за другу декаду травня 2021 року**

Друга декада травня характеризувався переважно теплою погодою з опадами у вигляді дощу. Середньодобова температура повітря за першу декаду травня коливалася в межах +17...+18,3° С. Максимальна температура повітря підвищувалась до +31...+32,6° С тепла, мінімальна температура повітря понижалася до +7,6...+8° С, середня вологість повітря коливалася в межах 68-70%. Відмічалися опади у вигляді дощу 5,4-20,2 мм. Сума ефективних температур вище +10-124,7° С. Також, відмічалися сильні вітри.

Погодні умови другої декади сприяли подальшому розвитку більшості шкідників сільськогосподарських культур. Наявні опади, помірно тепла погода сприяють розповсюдженню хвороб озимих зернових злакових культур.

Спеціалістами відділу постійно ведеться спостереження за фітосанітарним станом посівів та вчасно надсилаються сигналізаційні повідомлення.

Фенологія культур

Озима пшениця – вихід в трубку

Озимий ріпак – цвітіння

Ярий ячмінь, овес – кущіння

Горох – гілкування

Багаторічні трави – стеблування – початок бутонізації

Сад (яблуня) – опадання пелюсток

Картопля – сходи

Соняшник – сходи

Кукурудза – посів – сходи

БАГАТОЇДНІ ШКІДНИКИ

Підгризаючі совки

У звітній декаді тривало масове лялькування гусениць **озимої совки**. Наприкінці звітної декади, осередково відмічається початок льоту метеликів озимої совки.

Піщаний мідляк

Триває живлення жуків піщаного мідляка у посівах озимої пшениці, багаторічних трав, гороху, соняшника. Чисельність піщаного мідляка на полях 0,5-2,0 екз на кв.м, максимально – 3 екз (багаторічні трави). Жуки своєю діяльністю призводять до повної загибелі рослин на ранніх стадіях розвитку або значного послаблення.

Листогризучі совки

Триває літ, відкладання яєць метеликами **совки-гамми**. У звітному періоді відмічається початок відродження гусениць в посівах багаторічних трав, на бур'янах. Середня чисельність яйцекладок 0,2-1 екз/кв.м, гусениць – 0,2-0,5 екз/кв.м.

З 12 травня відмічено початок льоту метеликів **капустяної совки**. Інтенсивність льоту за добу на світлопастку складає 1-2 метелика. З 17 травня спостерігався масовий літ та початок яйцекладки у посівах ріпаку. Масова яйцеклада та початок відродження гусениць очікується у третій декаді травня.

З 12-15 травня відмічено початок льоту совки **С-чорна** у посівах багаторічних трав, 17 травня – масовий літ та початок відкладання яєць.

З 12 травня відмічено початок льоту **городньої совки** на світлову пастку.

З 15 травня відмічено початок льоту **люцернової совки** у посівах багаторічних трав. Інтенсивність льоту слабка.

З 14 травня спостерігається літ **АБМ**. На світлопастку виявляється 2-3 метелика за ніч (Біловодська громада Старобільського району).

Саранові

Триває відродження нестадних видів **саранових** (кобилок). З 17 травня відмічається масове відродження личинок саранових нестадних видів та початок заселення крайових смуг посівів зернових культур. Чисельність фітофага становить – 0,5-1 екз/кв.м.

Для своєчасного виявлення і знищення осередків із високою чисельністю сарани слід починаючи із першої декади травня проводити обстеження неорних земель, багаторічних трав, лісосмуг та ділянок, де в минулому році спостерігалася підвищена чисельність саранових.

На невіддях, в посівах озимого ріпака триває літ **ріпакового та капустяного біланів** (в полі зору 2-5 метелика).

З 17 травня відмічено початок заляльковування гусениць **стеблового метелика**.

На невіддях, луках триває літ **лучного метелика** першого покоління. Інтенсивність льоту – 2-5 метелика на 10 кроків. Літ триває переважно на невіддях, де наявна квітуча рослинність та зберігається достатня кількість вологи. Для метеликів сприятливою є тепла волога погода, для визрівання статевих продуктів вони потребують живлення нектаром квітів впродовж 3-7 діб. Тривалість життя метелика – до 20 діб. Вдень метелики малоактивні, масовий літ спостерігається в присмерки і вночі.

Дротяники та несправжні дротяники

Триває живлення дротяників й несправжніх дротяників у посівах сільськогосподарських культур за чисельності 0,5-2 екз/кв.м.

ШКІДНИКИ ТА ХВОРОБИ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

Хлібний турун

В посівах озимини триває лялькування личинок **туруна**.

Хлібна смугаста блішка

В посівах озимих та ярих зернових злакових культур продовжується шкідливість **хлібної смугастої блішки** за чисельності (3-5, максимально – 10 екз/кв.м), пошкоджено 2-5% рослин у слабкому ступені. Заселені верхні листки.

Погодні умови другої декади травня сприяли заселенню сходів кукурудзи хлібною блішкою. Відсоток заселених рослин 0,2-1%, площ – 10%. Чисельність 0,5/2 екз. на м. кв. В подальшому при сухій та спекотній погоді буде посилювати шкодочинність.

Триває шкодочинність посівів **злаковою попелицею**, заселено 2-5% рослин з чисельністю 1-3 екз/рос, максимально – 8 екз/рос. Крім безпосередньої шкоди, попелиці є спеціалізованими переносниками небезпечного вірусного захворювання – вірусу жовтої карликовості ячменю (ВЖКЯ).

Злакова п'явиця

З початку звітної декади відмічено початок відкладання яєць в посівах озимини. З 17 травня – масова яйцекладка та початок відродження личинок п'явиці в посівах озимої пшениці.

З 15-17 травня відмічається початок відкладання яєць в посівах ячменю та вівса. Початок відродження личинок в посівах ярих культур слід очікувати в третій декаді травня.

У посівах озимої пшениці продовжується заселення крайових смуг жуками п'явиці. Чисельність шкідника становить 0,3-0,5 екз/кв.м, максимально – 2 екз, заселено – до 2% рослин.

Хімічні засоби доцільно застосовувати лише в тому разі, якщо чисельність п'явиці перевищує економічні пороги шкодочинності, а саме жуків 40-50 екз/кв.м у фазу виходу в трубку (озима пшениця) і 10-15 екз/кв.м на яром ячмені; личинок – 0,5-1 екз/стебло на озимій пшениці, 0,5-0,7 екз/стебло на яром ячмені та вівсі.

Злакові мухи

У посівах ярого ячменю та на сходах кукурудзи з 17-18 травня проходить відродження личинок **шведських мух**. Личинки шкідника проникають всередину пагона, де виїдають конус росту й основу центрального листка, який жовтіє і засихає. В рослинах кукурудзи личинки часто не знищують конус росту повністю, а пошкоджують лише його верхівку. Ці рослини виділяються характерним обшарпаним виглядом верхівок листків.

У посівах озимої пшениці та ячменю триває живлення личинок **чорної пшеничної та гессенської мух**.

Клоп шкідлива черепашка

З середини другої декади травня у посівах озимої пшениці відмічається початок відкладання яєць клопом черепашкою (0,2-0,5 екз яйцекладок/кв.м.). Випадання дощів дещо стримувало активний розвиток шкідника. Чисельність дорослих клопів у посівах озимої пшениці становить 0,6-2 екз/кв.м. Початок відродження личинок клопа шкідливої черепашки у посівах озимини очікується у третій декаді травня.

У другій декаді травня відмічається початок заляльковування личинок **хлібного пильщика**, масове лялькування та початок льоту пильщика очікується на початку третьої декади травня.

Проти шкідників оброблено: озимих зернових – 80,15 тис.га, ярих зернових – 6,11 тис.га.

Хвороби озимої пшениці

Помірно тепла з опадами погода другої декади травня сприяла подальшому прогресуванню хвороб в посівах озимих та ярих зернових колосових культур. Так, **кореневими гнилями, борошнистою россою та септоріозом** уражено 2-5% рослин з інтенсивністю розвитку хвороб 0,5-1%.

Прояв **темно-бурої плямистості** на посівах ячменю відмічається з 18 травня. Уражено 0,3-0,5% рослин на 10% площ, розвиток хвороби 0,3%.

Прогресування хвороб в посівах стримується захисними заходами, які проводяться агроформуванням області. **На сьогоднішній день оброблено проти хвороб озимих зернових – 84,77 тис.га, ярих – 4,45 тис.га.**

ОЗИМИЙ РІПАК

У посівах озимого ріпаку триває шкідливість **прихованохоботників, хрестоцвітих блішок, ріпакового квіткоїда, листодів**. Чисельність хрестоцвітих блішок в середньому становить 1-2 екз, прихованохоботників – 0,5-1 екз/рос., **ріпакового квіткоїда** 0,5-1 екз на рослину, пошкоджено 3-8% рослин переважно у слабкому ступені.

В посівах озимого ріпаку спостерігається пошкодження рослин **оленкою волохатою**.

Рослини озимого ріпаку хворіють **пероноспорозом, альтернаріозом, фомозом**.

Агроформування області провели захист посівів ріпаку від комплексу шкідників на площі 0,2 тис.га.

ШКІДНИКИ ГОРОХУ

В посівах гороху триває шкодочинність рослин гороху **бульбочковими довгоносиками та піщаним мідляком**. Пошкодження бульбочкових довгоносиків призводять до зниження врожаю, погіршення якості насіння і зниження вмісту азоту в рослинах і безпосередньо в ґрунті.

За 10-15 жуків на кв.м посіви обробляють дозволеними до використання інсектицидами.

На горосі відмічається шкідливість **горохової попелиці**. Горохова попелиця – сисна комаха з ряду рівнокрилих. Поширена всюди. На горосі попелиця оселяється на верхніх частинах рослин і пошкоджує листки, ніжні стебла, суцвіття, плоди. Фітофаг висмоктує сік з рослин і вводять у них токсичні ферменти. Пошкоджені рослини відстають у рості, що призводить до зменшення урожаю та погіршення якості насіння.

БАГАТОРІЧНИХ ТРАВ

Посіви багаторічних трав повсюдно пошкоджуються **бульбочковими довгоносиками, піщаним мідляком**. Чисельність шкідників становить – 1,2 екз/кв.м, максимально – 3 екз.

Відмічається літ, яйцекладка та відродження гусениць **листогризучих совок** в посівах багаторічних трав. Помірно тепла волога погода, наявність достатньої кількості квітучої нектароносною рослинності під час льоту метеликів совок сприятимуть формуванню яйцепродукції у самиць, підвищенню рівня чисельності гусениць фітофагів та їх шкідливості.

Горохова попелиця

Триває шкідливість личинок попелиці в посівах багаторічних трав. Фітофаг виявляється на 10-20% обстеженої площі з чисельністю 2-5 екз на рослину, при заселенні 2-6% рослин. Ураховуючи високу плодючість попелиць, в подальшому при сприятливих погодних умовах, слід очікувати масового розмноження та шкідливості попелиці. Сприятливими умовами для масового розвитку попелиці є тепла погода та помірна вологість повітря.

Люцернова совка

У посівах багаторічних трав відмічено літ люцернової совки. В полі зору відмічаються поодинокі метелики.

Хрестоцвіті блішки та **клопи** та їх личинки продовжують заселяти та пошкоджувати хрестоцвіті бур'яни та посіви багаторічних трав. Чисельність їх складає: в середньому – 0,6, максимально – 3 екз/кв.м.

Шкідники овочевих культур

Хрестоцвіті блішки

На сходах редиски та капусти відмічається шкодочинність хрестоцвітих блішок. Пошкодження рослин переважно у слабкому та середньому ступені.

При необхідності потрібно планувати захисні заходи.

Колорадський жук заселяє сходи картоплі (приватний сектор). Чисельність фітофага складає 2-5 екз/рос. Відмічається масова яйцекладка жуків на картоплі.

Капустяний білан

З 13-16 травня відмічено відродження гусениць шкідника на бур'янах. Гусениці капустяного білана до четвертого віку тримаються групами й скелетують листки. З четвертого-п'ятого віків переходять на верхній бік листка і ведуть поодинокий спосіб життя. Вони грубо об'їдають листя, залишаючи тільки товсті жилки. Розвиток гусениць триває від 17 до 30 діб.

З 13-15 травня відмічено початок відродження личинок **капустяної мухи** на посівах ранньої капусти. Обстеження проводилось в приватному секторі, заселено рослин – 0,5-1%. Чисельність 0,5-1 екз. на рослину. Найбільш шкодочинним є перше покоління мухи, оскільки його личинки пошкоджують розсаду в парниках і молоді рослини в полі. Пошкоджені рослини капусти затримуються в рості, їхнє коріння загниває, листя прив'ядає і набуває синювато-свинцевого відтінку. Значно пошкоджені рослини гинуть.

З 11 травня початок відмічається літ **капустяної молі**. З 17 травня – початок яйцекладки молі в посівах ранньої капусти. Чисельність яйцекладок 0,2 екз на м. кв. Наприкінці декади відмічається початок відродження гусениці.

У приватному секторі триває яйцекладка та відродження личинок **цибулевої мухи**. Наприкінці декади відмічено відродження личинок, які і починають поїдати м'якотілість цибулини або часнику, спочатку з боку денця. Від цього листя жовтіють, в'януть, цибуля гине.

ШКІДНИКИ ЯБЛУНЕВОГО САДУ

Триває живлення у плодкових насадженнях листогризучих шкідників: **п'ядунів, листокруток** та сисних шкідників: **кліщів та попелиці, медяниці**. Попелиця пошкоджує верхівки молодих пагонів, листя скручується донизу, втрачають забарвлення. Оселяється шкідник з нижньої сторони листків цілими колоніями.

З 11-12 травня відмічається літ та відкладання яєць **яблуневим пильщиком**. Пильщики активні в сонячну й тиху погоду за температури понад +16° С. Самки відкладають яйця по одному в надрізи – «кишеньки» в тканині чашолистків і квітколожа, як правило, у продуктивні квітки, відрізняючи їх від «пустоцвіту». Плодючість – 50-80 яєць. Відродження личинок відмічено наприкінці декади. Відроджені личинки переходитимуть від одного до іншого плода, де прогризають ходи до насінневої камери.

З 12 травня – масове утворення гнізд **яблуневою горностаєвою міллю**. Кожна група гусениць, обгризаючи листя, переміщується від верхівки до основи гілок, обплітаючи їх густою павутиною. Живлення гусениць, з урахуванням часу перебування їх у листових мінах, триває 40-45 діб. За цей період вони проходять п'ять віків. Суха й спекотна погода сприяє їх розвитку, і навпаки, прохолодна і волога – зумовлює підвищену смертність гусениць. Здалека дерева, пошкоджені яблуневою горностаєвою міллю, нагадують обпалені вогнем. На таких деревах знижується кількість і якість урожаю, зменшується приріст пагонів, порушується процес закладання плодкових бруньок.

Яблунова плодожерка.

У звітній декаді продовжувалося лялькування гусениць плодожерки. З 15-19 травня розпочався літ яблунової плодожерки. Інтенсивність льоту: 1-2 метелика на світлову пастку. Масовий літ метеликів очікується 23-24 травня.

**Інформація
щодо поширення і чисельності шкідників сільськогосподарських рослин
у господарствах Луганської області за II декаду травня 2021 року**

Форма №1

№ п/п	Назва культури	Обстежено, тис га	Назва шкідника	Заселено, %		Чисельність						Пошкоджено (сисними – заселено), рослин, брун., листків, суцвіть, плодів, %		Ступінь пошкодження, %		
				площ	рос-н (дерев)	од. вим.	іма-го	яйце	личинки екз.	лік	енто-мофаг	середній	макс.	слаб	сер.	сил.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Озима пшениця	5,22	клоп черепашка	25	0,8	екз/кв.м	0,6-2	0,2-0,5	–	–	–	0,8	4	100	–	–
2	Озима пшениця	5,22	дротяники	8	1	екз/кв.м	–	–	0,5-2	–	–	1	2	100	–	–
3	Озима пшениця	5,22	хлібна смугаста блішка	30	3,5	екз/кв.м	3-8	–	–	–	–	3,5	6	100	–	–
4	Озима пшениця	5,22	злакова п'явиця	7	1,1	екз/кв.м	0,5, макс – 2	0,2	0,5	I-II	–	1,1	2	100	–	–
5	Озима пшениця	5,22	злакова попелиця	23	2,6	екз/рос	3	–	1,5-3	–	–	2,6	5	100	–	–
6	Озима пшениця	5,22	чорна пшенична муха	14	0,5	екз/кв.м	2-5	0,2-0,4	1-2	–	–	0,5	1	100	–	–
7	Озима пшениця	5,22	гессенська муха	7	0,2	екз/кв.м	1-2	0,2	1	–	–	0,2	0,5	100	–	–
8	Озима пшениця	5,22	піщаний мідляк	12	1,3	екз/кв.м	0,5-2	–	–	–	–	1,3	4	100	–	–
9	Озима пшениця	5,22	сарана (нестадні	10	0,5	екз/кв.м	–	–	0,6-1	I-II	–	0,5	3	100	–	–

			види)													
10	Озимий ячмінь	0,1	хлібна смугаста блішка	30	2,8	екз/кв.м	2-5	–	–	–	–	2,8	6	100	–	–
11	Озимий ячмінь	0,1	клоп черепашка	12	0,3	екз/кв.м	0,3-1	0,1	–	–	–	0,3	2	100	–	–
12	Озимий ячмінь	0,1	чорна пшенична муха	10	0,3	екз/кв.м	3	0,3	1,2	–	–	0,3	1	100	–	–
13	Ярий ячмінь	0,7	хлібна смугаста блішка	24	2,1	екз/кв.м	2-4	–	–	–	–	2,1	5	100	–	–
14	Ярий ячмінь	0,7	шведські мухи	20	0,3	екз/кв.м	2-5	1,0	1,2	–	–	0,3	1	100	–	–
15	Озимий ріпак	0,1	хрестоцвіті блішки	22	5	екз/кв.м	1-3	–	–	–	–	5	10	100	–	–
16	Озимий ріпак	0,1	приховано-хоботник	10	1,0	екз/рос	0,5-1	–	–	–	–	1	2	100	–	–
17	Озимий ріпак	0,1	піщаний мідляк	10	1,3	екз/кв.м	0,4-2	–	–	–	–	1,3	3	100	–	–
18	Озимий ріпак	0,1	ріпаковий квіткоїд	25	3	екз/рос	0,5-1	–	–	–	–	3	8	100	–	–
19	Горох	0,5	бульбочкові довгоносики	15	1,3	екз/кв.м	0,6-2	–	–	–	–	1,3	2	100	–	–
20	Соняшник	0,8	піщаний мідляк	25	1,6	екз/кв.м	1,1-3	–	–	–	–	1,6	4	100	–	–
21	Соняшник	0,8	сірий довгоносик	25	1,1	екз/кв.м	1-2	–	–	–	–	1,1	2	100	–	–
22	кукурудза	0,65	хлібна смугаста блішка	10	0,2	екз/кв.м	0,8-3	–	–	–	–	0,2	1	100	–	–
23	кукурудза	0,65	шведські мухи	12	0,5	екз/кв.м	–	–	2	–	–	0,5	2	100	–	–
24	Багаторічні трави	0,25	бульбочкові довгоносики	32	2,4	екз/кв.м	1,1-3	–	–	–	–	2,4	4	100	–	–
25	Багаторічні трави	0,25	дротяники	12	1,1	екз/кв.м	–	–	0,5-2	–	–	1,1	3	100	–	–

26	Багаторічні трави	0,25	совка-гамма	11	0,3	екз/кв.м	—	0,2	0,2-0,5	I-II	—	0,3	2	100	—	—
27	Розсада капусти	0,01	хрестоцвіті блішки	100	1	екз/рос	1-2	—	—	—	—	1	3	100	—	—
28	Розсада капусти	0,01	капустяна міль	100	0,5	екз/рос	—	0,2	1	—	—	0,5	2	100	—	—
29	Розсада капусти	0,01	капустяна муха	100	0,5	екз/рос	1	0,1	0,2-1	—	—	0,5	1	100	—	—
30	Картопля	0,01	колорадський жук	100	15	екз/рос	2,5-5	1-3	—	—	—	15	25	100	—	—
31	Цибуля	0,01	цибулева муха	100	0,2	екз/рос	0,5-2	0,1	0,1-1	—	—	0,2	1	100	—	—
32	Сад	0,04	садові довгоносики	100	14 д	екз/д	3,5, макс – 10	—	—	—	—	14 д	20 д	100	—	—
33	Сад	0,04	розована лист.	62	10 д	на 1 д	—	—	1,5-3	—	—	10 д	30 д	100	—	—
34	Сад	0,04	Білан жилкуватий, золотозуб	10	5	на 1 д	—	—	1,6-3	—	—	5	7 д	100	—	—
35	Сад	0,04	попелиця	20	3	екз/брун	—	—	2-5	—	—	3	5	100	—	—

**Інформація
щодо ураження хворобами сільськогосподарських рослин
у господарствах Луганської області за II декаду травня 2021 року**

№ з/п	Назва культури	Обстежено, тис. га	Назва хвороби	УРАЖЕНО, %						Розвиток хвороб, %	Загинуло рослин, %
				Площ	Рослин		Назва ураженого органу	Органів рослин			
					Сер.	Макс.		Сер.	Макс.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Озима пшениця	5,22	Септоріоз	14	2,1	5	листя	3,2	6	1,2	—
2	Озима пшениця	5,22	Борошниста роса	8	1,6	4	листя	2,0	4	1,0	—
3	Озима	5,22	Кореневі гнилі	5	1,2	3	корені	1,2	3	1,0	—

	пшениця										
4	Озимий ріпак	0,1	Пероноспороз	8	2,2	6	листя	2,5	6	1,0	–
5	Озимий ріпак	0,1	Альтернاریоз	5	1,3	3	листя	1,5	3	0,8	–
6	Озимий ячмінь	0,1	Сітчаста плямистість	4	0,5	2	листя	1	2	1,0	–

**Інформація
щодо льоту метеликів лускокрилих комах у господарствах Луганської області
за II декаду травня 2021 року**

№ п/п	Назва культури, стації	Площа, тис. га		Шкідник		Інтенсивність льоту			Співвідношення, %		Середня кількість яєць на самку
		Обстежено	Заселено	Назва	Покоління	Один. обліку	Чисельність, екз.		Самиці	Самці	
							сер.	макс.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Озимий ріпак	0,1	–	Капустяний білан	I	екз./в полі зору за 10 хв	1	3	–	–	–
2	Озимий ріпак	0,1	–	Ріпаковий білан	I	екз./в полі зору за 10 хв	1	2	–	–	–
3	Невгіддя	0,2	–	Лучний метелик	I	екз./в полі зору за 10 хв	2	5	–	–	–
4	Невгіддя	0,2	–	Совка-гамма	I	екз/10 кроків	1	2	–	–	–
5	Баг. трави	0,25	–	Люцернова совка	I	екз/10 кроків	1	3	–	–	–
6	світлопастка	–	–	Капустяна совка	I	екз/світлопастку	1	3	–	–	–
7	світлопастка	–	–	Яблунова плодожерка	I	екз/світлопастку	1	2	50	50	–